

Memorial 2010:19

Val av nämndemän

En ny tingsrättsorganisation infördes 2007 i Stockholm stad. Den innebär att tre tingsrätter har Stockholms stad som domkrets – Stockholms tingsrätt, Solna tingsrätt och Södertörns tingsrätt. Antalet nämndemän som ska väljas är 651, fördelade på Stockholms tingsrätt 330, Solna tingsrätt 132 samt Södertörns tingsrätt 189.

Enligt rättegångsbalkens 1 kap. 3 § består tingsrätt vid huvudförhandling i brottmål av en lagfaren domare och tre nämndemän. Om det behövs med hänsyn till målets omfattning eller någon annan särskild omständighet, får ytterligare en nämndeman sitta i rätten. Inträffar förfall för nämndeman sedan huvudförhandling påbörjats, är rätten domför med två nämndemän.

I en särskild lag om unga lagöverträdare är stadgat att vid mål mot någon som inte har fyllt 21 år ska, om det inte möter hinder, nämndemän anlitas som, med avseende på intresse och fallenhet för arbete med unga lagöverträdare, är särskilt lämpade för uppgiften.

Enligt äktenskapsbalken och föräldrabalken ska tingsrätten även i vissa mål av familjerättslig natur, som t ex äktenskapsmål och mål om faderskap och underhåll bestå av en lagfaren domare och tre nämndemän.

Nämndemännen ska väljas av kommunens fullmäktige för en tid av fyra år. Valbar är en myndig svensk medborgare, som är folkbokförd inom kommunen och respektive tingsrätts område. Stockholms tingsrätts område omfattar innerstadsförsamlingarna, Solna tingsrätt de norra och västra förortsförsamlingarna och Södertörns tingsrätt de södra förortsförsamlingarna.

Vid val av nämndemän ska eftersträvas att nämndemannakåren får en allsidig sammansättning med hänsyn till ålder, kön och yrke. Lagfaren domare, befattningshavare vid domstol, åklagare, polisman eller advokat eller den som eljest har till yrke att föra andras talan inför rätta får inte vara nämndeman. Ingen får samtidigt vara nämndeman i hovrätt och tingsrätt. Den som fyllt 60 år eller uppger något giltigt hinder är inte skyldig att ta emot uppdrag som nämndeman. Den som har avgått som nämndeman är inte skyldig att ta emot nytt uppdrag förrän efter fyra år. Rätten prövar självmant den valdes behörighet. Visar nämndemannen giltigt hinder får rätten entlediga honom. Upphör en

Memorial 2010:19

nämndeman att vara valbar eller behörig, förfaller uppdraget. Avgår nämndeman under tjänstgöringstiden, utses ny nämndeman för återstående tid.

Valet ska vara proportionellt, om det begärs av minst så många väljande som motsvarar det tal, vilket erhålls, då samtliga väljandes antal delas med det antal personer valet avser, ökat med 1. Om förfarandet vid sådant proportionellt val är särskilt föreskrivet.

Nämndemännens tjänstgöringsskyldighet beräknas uppgå till i genomsnitt 10-15 sammanträdesdagar per år. Tingsrätten fördelar tjänstgöringen mellan nämndemännen efter samråd med dem. Nämndeman åtnjuter dagarvode för varje sammanträdesdag. Dessutom kan nämndeman som har inkomstförlust på grund av uppdraget få tilläggsbelopp för den del av inkomstbortfallet som ej täcks av arvudet. Reseersättning och traktamente betalas enligt de bestämmelser om reseförmåner som enligt kollektivavtal gäller för statstjänstemän i allmänhet.

Kommunstyrelsen hemställer att kommunfullmäktige

väljer 651 nämndemän för åren 2011–2014 fördelade på följande sätt:

Stockholms tingsrätt 330 nämndemän, Solna tingsrätt 132 nämndemän och Södertörns tingsrätt 189 nämndemän.

Stockholm den 1 december 2010

På kommunstyrelsens vägnar:

STEN NORDIN

Ylva Tengblad